

Uvod u MARC pregledne zapise

Organizacija ovog dokumenta te općeniti opisi formata MARC 21 prilagođeni su iz publikacija *Understanding MARC Bibliographic*, koje je prvi put pripremila Betty Furrie 1988. godine, zajedno s Odjelom za razvoj baza podataka tvrtke Follett Software (Data Base Development Department of The Follett Software Company), dok je trenutno ažurira i održava Ured za razvoj mreže i MARC norma Kongresne knjižnice (Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress).

Cjelokupni sadržaj o MARC 21 preglednim zapisima razvio je i napisalo Ured za razvoj mreže i MARC norma Kongresne knjižnice (Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress).

Objavila Služba za katalogizaciju Kongresne knjižnice.

Dostupno kod:

Library of Congress
Cataloging Distribution Service
Customer Service Section
Washington, DC 20541-4912
1-800-255-3666

SADRŽAJ

ŠTO JE MARC ZAPIS I ZAŠTO JE VAŽAN?

Prvi dio: Što znači MARC?

Drugi dio: Zašto je MARC zapis neophodan?

Treći dio: Nazivi i definicije u formatu MARC

Četvrti dio: Što je MARC pregledni zapis?

Peti dio: Razmjenjuju li se MARC pregledni zapisi?

Šesti dio: Pitanja koja se odnose na MARC podatke

Sedmi dio: Zaključak

UPUTE ZA KORIŠTENJE FORMATA MARC 21

Osmi dio: Pregled najčešće korištenih preglednih polja u formatu MARC 21

Deveti dio: Popis ostalih polja koja se često susreću u MARC preglednim zapisima

Deseti dio: Uvodno polje

Jedanaesti dio: Polje 008

Dvanaesti dio: Primjeri zapisa

Odabrana bibliografija i publikacije Središnje službe za katalogizaciju
Kongresne knjižnice

Označitelji sadržaja u formatu MARC 21: pregled

Odgovori na pitanja o označiteljima sadržaja u formatu MARC 21: pregled

UVOD U MARC PREGLEDNE ZAPISE

Strojno čitljivo katalogiziranje

ŠTO JE MARC ZAPIS, I ZAŠTO JE VAŽAN?

U DANAŠNJE JE VRIJEME nemoguće čitati knjižničarski časopis, sudjelovati na knjižničarskoj konferenciji ili neformalno razgovarati s knjižničarima a da se ne čuju izrazi kao što su "format MARC", "MARC zapisi ili " kompatibilan s formatom MARC". Mnogi knjižničarski stručnjaci nisu imali priliku pohađati stručne tečajeve koji obrađuju važne teme automatizacije knjižnica i uloge formata MARC, iako su automatizirani knjižnični sustavi važan dio njihovih knjižnica.

Ova će brošura na najjednostavniji način objasniti što je MARC zapis i dati osnovne informacije koje su potrebne za razumijevanje i vrednovanje MARC preglednog zapisa. Popratni dokument, „Uvod u MARC bibliografski format“ bavi se MARC bibliografskim zapisima.

PRVI DIO:

ŠTO ZNAČI MARC?

Što je MARC zapis? MARC zapis je strojno čitljivi kataložni zapis (**M**achine **R**eadable **C**ataloging record).

Što je strojno čitljivi kataložni zapis?

Strojno čitljiv: „Strojno čitljiv“ znači da računalo može pročitati i protumačiti podatke iz zapisa. Na sljedećim će se stranicama objasniti zašto je to važno i kako se izvodi.

Kataložni zapis: Postoje dvije vrste kataložnih zapisa:

- 1) *Bibliografski* zapisi, koji sadrže podatke o knjizi, serijskoj publikaciji, zvučnom zapisu, videozapisu itd., i
 - 2) *Pregledni* zapisi, koji sadrže normirane oblike imena, naslova i predmeta koji se koriste u bibliografskim zapisima te daju uputnice u katalozima.
- Brošura *Uvod u MARC bibliografski format* opisuje prvu vrstu, dok ova brošura opisuje drugu.

MARC pregledni zapis: MARC pregledni zapisi sadrže normirane oblike osobnih imena, korporativnih tijela (npr. društava, tvrtki, institucija itd.), sastanaka, naslova i predmeta. Na ovaj način pregledni zapisi pružaju **normativnu kontrolu**. Normativna kontrola znači uspostavljanje usvojenog oblika za naziv entiteta i korištenje tog oblika svaki put kada je potreban naziv kao pristupnica za bibliografske zapise.

Na primjer, ukoliko u online katalogu svoje knjižnice pretražujete poznatu knjigu, „The Adventures of Tom Sawyer“ pisca Marka Twaina, možete dobiti sljedeći prikaz bibliografskog zapisa:

NASLOV: The Adventures of Tom Sawyer / Mark Twain ; with an introduction by Robert S. Tilton.

AUTOR: Twain, Mark, 1835 -1910.

IMPRESUM: New York : Signet Classic, [1997]

MATERIJALNI OPIS: xxi, 216 str. ; 18 cm.

NAPOMENA: Sadrži bibliografiju (str. 213-216)

PREDMETNICE: Sawyer, Tom (književni lik) – književnost.

Dječaci – Missouri - književnost

Rijeka Mississippi - književnost

Missouri - književnost

Pustolovne priče

AUTOR i PREDMETNICE (označeno) su kontrolirani, usvojeni oblici imenskih i predmetnih odrednica koje se nalaze u odvojenim preglednim zapisima i koje se koriste kao pristupnice u bibliografskim zapisima.

Bez normativne kontrole, pronalaženje određenih knjiga u velikom knjižničnom katalogu bilo bi poput traženja igle u plastu sijena!

Važno je napomenuti da se oblikovanje imenske ili predmetne odrednice u preglednom zapisu temelji na općeprihvaćenim pravilima katalogizacije i izrade tezaurusa. MARC 21 pregledni zapis samo *sadrži* ove odrednice za korištenje u knjižničnim sustavima. On sam, dakle, ne postavlja pravila za oblikovanje imenskih ili predmetnih odrednica.

Također je važno napomenuti da pregledni zapisi, za razliku od bibliografskih zapisa, ne prikazuju građu iz knjižničnog fonda. Pregledni zapisi više su alati koje knjižničari koriste kako bi postigli dosljednost u bibliografskim zapisima te kako bi se pružio zajednički okvir za srodna imena i predmete u katalogu. Katalog je organiziran na način da korisnicima pomaže u pronalasku izvora podataka.

Pregledni zapis sadrži sljedeće tri temeljne sastavnice:

1) odrednice, 2) uputnice i 3) napomene. (MARC pregledni zapisi često sadrže i dodatne podatke.)

Na ovom se mjestu navedene tri sastavnice opisuju ukratko, a opširnije se objašnjavaju u ostatku brošure.

1) *Odrednica*: normirani, usvojeni oblik imena, predmeta ili naslova koji se koristi kao pristupnica u bibliografskim zapisima. Svrha korištenja normiranih imena i predmeta kod bibliografskih zapisa jest ta da se srodni zapisi zajednički pretražuju.

2) *Uputnice*: uputnice koje upućuju korisnika od neusvojenog oblika imena ili predmeta do usvojenog (normiranog) oblika (opća uputnica, *vidi*), ili od jednog prema drugom normiranom obliku, budući da su srodni (unakrsna uputnica, *vidi i*). Za MARC pregledne zapise, uputnice se prenose u zapis za normiranu odrednicu.

3) *Napomene*: napomene koje sadrže opće podatke o normiranim odrednicama ili određenije podatke, kao što je navođenje citiranog izvora u kojem su pronađeni ili nisu pronađeni podatci o odrednici.

Kratki pregled terminologije:

Pregledni se zapis izrađuje za normirani oblik imena ili pojma. Ovaj se oblik ponekad naziva **usvojeni, normativni ili utvrđeni** oblik. U preglednom je zapisu normirani oblik ključni element za koji je zapis izrađen, pa se on naziva **odrednica**.

U preglednim se zapisima bilježe neusvojeni oblici normiranih odrednica. Kod preglednih zapisa, neusvojeni oblici se često nazivaju uputnicama: *vidi*, budući da se u katalogu koriste za usmjeravanje korisnika od neusvojenog do usvojenog oblika odrednice.

U pregledni zapis također ulaze (tj. unose se) i drugi normirani oblici imena i pojmova koji su **srodni** s normiranom odrednicom (za koju se zapis izrađuje). Kod preglednog zapisa oni se često nazivaju uputnicama: *vidi i*, budući da se koriste kako bi usmjerili korisnika od usko srodnog imena ili pojma prema normiranoj odrednici. No, važno je napomenuti da su srodna imena i pojmovi i sami normirani oblici, stoga su i oni normirane odrednice za svoj vlastiti pregledni zapis.

Ukratko, pregledni zapis sadrži:

Normiranu odrednicu
Neusvojeno(a) ime(na) ili
pojam(ove) (opće uputnice/*vidi*)
Srodno(a) ime(na) ili pojam(ove)
(unakrsne uputnice/*vidi i*)

Podatci u preglednom zapisu koriste se za izradu sljedećih vrsta prikaza u javno dostupnom katalogu:

Neusvojeni oblik imena ili pojma
Vidi Normirana odrednica
Srodni oblik imena ili pojma
Vidi i Normirana odrednica

Oblikovanje preglednog zapisa koje uključuje uputnice kao uputni sustav učinkovita je tehnika za unos podataka potrebnih za normativnu kontrolu. Takvo oblikovanje uspješno usmjerava korisnika na pretraživanje građe pomoću različitih imena i pojmova.

Primjer korištenja preglednog kataložnog zapisa u katalogu je primjer poznate francuske spisateljice romantizma, George Sand. Korisnici mogu pristupiti pretraživanju kataloga poznavajući njezino pravo ime, Amandine Aurore Lucie Dupin, ili njezino umjetničko ime, George Sand. Pregledni zapis osigurava da svi bibliografski zapisi koriste njezino poznatije ime

u njegovu najčešće korištenom obliku, tako da se sva njezina djela mogu učinkovito skupno pretraživati – te da u katalogu postoji uputnica s drugih imena i oblika koji se ne koriste na onaj koji se koristi.

Uputnice omogućuju krajnjem korisniku da prilagodi pretraživanje prema ispravnom obliku, odnosno omogućuju sustavu da automatski prilagodi pretraživanje.

DRUGI DIO:

ZAŠTO JE MARC ZAPIS NEOPHODAN?

Zašto računalo jednostavno ne može pročitati pregledni kataložni listić? Podatci iz preglednog kataložnog listića ne mogu se samo prepisati u računalo kako bi postali dio automatiziranog kataloga. Računalu su potrebna pomagala za tumačenje podataka koji se nalaze na preglednom kataložnom listiću. MARC zapis sadrži vodič do svojih podataka, odnosno male „putokaze“ ispred svakog preglednog podatka.

Mjesta za svaki pojedini dio preglednog zapisa (odrednice, uputnice i napomene) nazivaju se „polja“. Struktura MARC datoteke omogućuje zapise s neograničenim brojem polja i neograničenom duljinom polja. Takva je prilagodljivost nužna jer, na primjer, sve odrednice nisu iste duljine (primjer: „Plato“ nasuprot „Kennedy, Albert J. (Albert Joseph), 1879-1968“).

Računalo ne može pretpostaviti da određena vrsta podataka počinje i završava na istom mjestu u svakom preglednom zapisu. Na primjer, unos unakrsne uputnice **neće** uvijek započinjati sa 220. znakom zapisa i završiti na 248. mjestu. Stoga svaki MARC zapis sadrži male „sadržaje“ strukturirane prema unaprijed određenoj normi.

„Putokazi“ za podatke: Za točno čitanje i tumačenje preglednih zapisa računalo je potrebna pomoć. Tablice na **sljedećoj stranici** opisuju podatke koje „putokazi“ trebaju prenijeti.

Ukoliko je jedan pregledni zapis točno označen i snimljen u računalnu datoteku, tada je moguće izraditi računalni program za ispravno formatiranje podataka za prikaz na zaslonu računala. Također je moguće izraditi računalne programe koji će pretraživati i pronalaziti određene vrste podataka unutar pojedinih polja. Računalni programi također mogu prikazivati nizove odrednica i uputnica koje će ispunjavati određene kriterije pretraživanja.

Zašto jedinstvena norma? Mogli biste izraditi vlastiti način organiziranja normativnih podataka, no tada biste izolirali svoju knjižnicu,

ograničili njezine mogućnosti te sebi stvorili više posla. Korištenjem MARC norme izbjegava se ponavljanje posla i omogućuje se knjižnicama bolja razmjena normativnih podataka. Izbor MARC formata omogućuje knjižnicama da dobiju normativne podatke koji su jasni i pouzdani. Kada bi knjižnica razvila vlastiti sustav koji ne koristi MARC zapise, ona ne bi upotrebljavala prednosti norme uvriježene u cijeloj struci, čija je temeljna namjena poticanje prenošenja informacija. Upotreba MARC norme knjižnicama također omogućava korištenje tržišno dostupnih knjižničnih automatiziranih sustava za upravljanje knjižničnim poslovima. Dostupni su mnogobrojni sustavi prilagođeni za rad s formatima MARC za različite vrste knjižnica. Proizvođač održava i unaprjeđuje sustave, tako da knjižnice mogu imati koristi od suvremenih napredaka u računalnoj tehnologiji. Norma MARC također omogućuje knjižnicama da jedan sustav zamijene drugim uz jamstvo da će podatci i dalje biti kompatibilni. Za više informacija vidjeti Peti dio (str. 12) ove brošure o važnosti i prednostima korištenja MARC norme za pregledne zapise.

„PUTOKAZI“	PODATCI
Prostor za odrednicu Ime: Datumi:	King, Stephen, 1947-
Prostor za opću uputnicu Ime: Datumi:	King, Stiven, 1947-
Prostor za unakrsnu uputnicu Ime: Datumi:	Bachman, Richard, 1947-
Prostor za napomene Izvor podataka: Izvor podataka:	His Carrie, 1974. Washington post, 4/9/85 (Stephen King napisao je 5 djela pod pseudonimom Richard Bachman)

Zapis s tekstualnim „putokazima“

„PUTOKAZI“	PODATCI
100 1# #a #d	King, Stephen, 1947-
400 1# #a #d	King, Stiven, 1947-
500 1# #a #d	Bachman, Richard, 1947-
670 ## #a	His Carrie, 1974.
670 ## #a #b	Washington post, 4/9/85 (Stephen King napisao je 5 djela koristeći pseudonim Richard Bachman)

Isti zapis s oznakama polja u formatu MARC

MARC 21: Zbog opsežne građe Kongresne knjižnice te njezinih programa suradnje s drugim knjižnicama, ona je osnovni izvor preglednih zapisa za američke i međunarodne kataloge. Kada je Kongresna knjižnica započela s korištenjem računala 1960-ih godina, izradila je LC MARC bibliografski format, sustav korištenja kratkih brojeva, slova i simbola unutar samog bibliografskog zapisa za označavanje različitih vrsta podataka. Popratni pregledni format Kongresna je knjižnica razvila 1970-ih godina. Izvorni MARC formati razvili su se u MARC 21 i postali su norma koju za bibliografske i pregledne zapise koristi većina knjižnica. Kongresna je knjižnica nadležna za MARC 21 pregledni format, kao i za svu službenu dokumentaciju formata MARC 21. Format je objavljen kao *Marc 21 Format for Authority Data (MARC 21 format za pregledne zapise)*.

Usporedba istog zapisa s tekstualnim podacima i s oznakama polja u formatu MARC ilustrira jezovitost formata MARC 21. Radi se o uštedi prostora. Pogledajte tablice ([na ovoj stranici](#)). Format MARC 21 koristi "670" "#a" i "#b" za označavanje polja koja sadrže pronađene izvore podataka koji se nalaze u napomenama, umjesto pohranjivanja riječi „izvor“, „citat“, „podatak“ i „pronađeno“ u svakom preglednom zapisu. Ovo pravilo omogućuje učinkovitije korištenje računalne memorije.

TREĆI DIO:

NAZIVI I DEFINICIJE U FORMATU MARC

```
100 1# #a Woolf, Virginia,  
#d 1882-1941
```

Ovo poglavlje sadrži upute o tome kako čitati, razumjeti i koristiti MARC pregledne zapise. Bavi se onim što će knjižničari koji koriste automatizirani sustav vidjeti i trebati razumjeti na zaslonima svojih računala pri dodavanju, uređivanju ili pregledavanju zapisa. Naglasak će biti na područjima koja se najčešće koriste kod preglednih zapisa.

Tablica u Drugom dijelu prikazuje MARC zapis s MARC oznakama polja, „putokazima“. Točni nazivi tih „putokaza“ su *polje*, *oznaka polja*, *indikator*, *potpolje*, *oznaka potpolja* i *označitelj sadržaja*. U ovom se poglavlju obrađuju nazivi koji se koriste u formatu MARC.

1. POLJA se označuju OZNAKAMA POLJA

Polje: Svaki je pregledni zapis logično podijeljen na polja. Postoji polje za odrednice, polje za uputnice itd. Ova su polja dodatno podijeljena u jedno ili više „potpolja“.

Kao što je ranije naznačeno, tekstualni nazivi polja predugi su za ponavljanje unutar svakog MARC zapisa. Umjesto toga oni se prikazuju pomoću troznamenkastih oznaka polja. (Iako online katalozi mogu prikazati nazive polja, nazive osigurava sustav računalne podrške, a ne MARC zapis.)

Oznaka polja: Svakom je polju pridružen troznamenkasti broj koji se naziva "oznaka polja". Ona određuje polje – vrstu podataka – koje slijedi. Iako, kod ispisa ili prikaza na zaslonu, oznaku polja mogu neposredno slijediti indikatori (tako da ona izgleda kao četveroimenkasti ili peteroznamenkasti broj), oznaku polja uvijek čine prve tri znamenke.

Primjer oznaka polja koje se koriste u jednom preglednom zapisu za osobno ime su:

- 100** označava **odrednicu - osobno ime** (autor)
- 400** označava **opću uputnicu** - osobno ime
- 500** označava **unakrsnu uputnicu** - osobno ime
- 670** označava napomenu **pronađeni izvor podataka**

Ovo je primjer polja. Broj 100 je oznaka polja koja označuje da se radi o polju odrednice - osobno ime.

Središnja služba za katalogizaciju Kongresne knjižnice raspućava detaljan popis svih oznaka polja u publikaciji *MARC 21 format za pregledne zapise (MARC 21 Format for Authority Data)* i u sažetoj verziji *MARC 21 sažeti formati (MARC 21 Concise Formats)*. Ove se publikacije posebno preporučuju pri kontinuiranom radu s MARC preglednim zapisima. To su opširni dokumenti koji sadrže mnogo primjera. Upute su dostupne i na mrežnoj stranici MARC 21: www.loc.gov/marc/.

Već i nakon kratkotrajnog rada u formatu MARC 21 za pregledne zapise, uobičajeno je čuti kako knjižničari govore „MARC jezikom“. Knjižničari koji rade s MARC zapisima ubrzo upamte brojeve polja u preglednim zapisima u koje unose podatke.

Pregled velikog broja najčešće korištenih oznaka polja nalazi se u Osmom dijelu ove brošure. Kratak popis nekih drugih oznaka polja nalazi se u Devetom dijelu.

2. Neka su polja dodatno određena INDIKATORIMA.

Indikatori: Iza svake oznake polja slijede mjesta za dva znaka (osim polja od 001 do 009). Jedno ili oba mjesta mogu se koristiti za „indikatore“. U nekim se poljima koristi samo prvo ili drugo mjesto, u nekima se koriste oba, dok se u nekim poljima, poput polja 010, ne koristi niti jedno mjesto. Kada se mjesto predviđeno za indikator ne koristi, taj se indikator naziva „neodređen“, a mjesto se ostavlja prazno. U ovoj se brošuri znakom „#“ označava prazno mjesto indikatora ili neodređeni indikator.

Vrijednost svakog indikatora je broj od 0 do 9. (Iako prema pravilima indikator može biti i slovo, slova nisu uobičajena.) Premda dva indikatora zajedno mogu izgledati kao dvoznamenkasti broj, oni su zapravo dva jednoznamenkasta broja. Dopuštene vrijednosti indikatora i njihovo značenje detaljno su objašnjeni u dokumentaciji o formatu MARC 21. U sljedećem primjeru, dvije znamenke koje slijede iza oznake polja 100 (3 i #) označuju vrijednosti indikatora. Prvi indikator je 3, a drugi indikator je #.

Prvi indikator koji ima vrijednost 3 u polju za odrednicu - osobno ime označava da je to obiteljsko ime, a ne ime pojedinca. Vrijednost *drugog indikatora* u polju 100 trenutno je neodređena. Stoga je to mjesto označeno znakom „#“.


```
100 3# #a Guelf, House of
```

3. POTPOLJA se označuju OZNAKAMA POTPOLJA i ODJELITELJIMA

Potpolje: Većina polja sadrži nekoliko povezanih podataka. Svaka vrsta podatka unutar polja naziva se **potpolje**, a ispred svakog potpolja dolaze **oznaka potpolja i odjelitelj**.

Polja od 001 do 009 nemaju potpolja.

Na primjer, polje za odrednicu - osobno ime, između ostalog, sadrži potpolja za osobno ime, numeraciju, titule i datume vezane uz ime.

```
100 0# #a Gustaf
      #b V,
      #c King of Sweden,
      #d 1858 - 1950.
```

Oznake potpolja: Oznake potpolja sastoje se od jednog malog slova (povremeno broja) kojemu prethodi odjelitelj. Odjelitelj je znak koji se koristi za razdvajanje potpolja. Svaka oznaka potpolja označava vrstu podatka koji slijedi. (Dokumentacija o formatu MARC 21 navodi i opisuje valjane oznake potpolja za svako polje u MARC 21 formatu za pregledne zapise.)

U gornjem primjeru, oznake potpolja su **#a** za osobno ime, **#b** za numeraciju, **#c** za titule pridružene imenu i **#d** za datume pridružene imenu.

Odjelitelj: Različiti programi računalne podrške koriste različite znakove za prikazivanje odjelitelja na zaslonu ili u ispisu. Primjeri su dvostruki mač (§), znak „at“ (@), znak za dolar (\$), podvlaka (_) ili grafički simbol „#“. U ovoj se publikaciji grafički simbol # koristi kao znak za odjeljivanje u oznaci potpolja.

4. OZNAČITELJI SADRŽAJA skupni je naziv za oznake polja, indikatore i oznake potpolja.

Tri vrste označitelja sadržaja – oznake polja, indikatori i oznake potpolja – ključni su za

sustav označivanja u formatu MARC 21. U svojoj knjizi *MARC za uporabu u knjižnicama (MARC for Library Use, 2. izd., Boston: G.K. Hall & Co., 1989., str. 5)*, Walt Crawford naziva sustav MARC sustavom „stenografskog bilježenja“. Tri vrste označitelja sadržaja su stenografski simboli koji označavaju i objašnjavaju pregledni zapis.

ČETVRTI DIO:

ŠTO JE MARC PREGLEDNI ZAPIS?

1. Sadržaj preglednog zapisa

Odrednice

Pregledni se zapis izrađuje za svaki usvojeni oblik odrednice. Za imena, jedna od najčešće korištenih normativnih datoteka je Normativna datoteka imena Kongresne knjižnice (*Library of Congress Name Authority File*). Ta se datoteka u ovom dokumentu koristi za primjere. Cijela datoteka dostupna je u Središnjoj službi za katalogizaciju (*Cataloging Distribution Service*), ili se može besplatno pretraživati online na adresi: <http://authorities.loc.gov/>.

Za nazive tema ili geografskih područja najčešće se koristi popis *Predmetnih odrednica Kongresne knjižnice (Library of Congress Subject Headings)*. Dostupna je u Središnjoj službi za katalogizaciju Kongresne knjižnice u tiskanom i elektroničkom obliku. Postoji i mnogo drugih popisa predmetnih odrednica, kao što su Sears popis predmetnih odrednica (*Sears List of Subject Headings*) i Tezaurus umjetnosti i arhitekture (*Art and Architecture Thesaurus*). Oblik predmetne odrednice trebao bi odgovarati jednom od ovih popisa ili slijediti pravila izrade koja se navode u ovim publikacijama.

Odrednice mogu biti: **ime, ime/naslov, jedinstveni stvarni naslov** ili **predmet**. Primjeri odrednice ime:

Odrednica ime može biti osobno ime, naziv korporativnog tijela, naziv sastanka ili naziv političko-teritorijalne jedinice (uključujući geografski naziv).

100	1#	‡a	Woolf, Virginia, #d 1882-1941 (odrednica - osobno ime)
110	20	‡a	Association for Childhood Education International (odrednica - naziv korporativnog tijela)
111	20	‡a	La Crosse Health and Sports Science Symposium (odrednica - naziv sastanka)
151	##	‡a	Mexico. (odrednica - geografski naziv)

Odrednica ime/naslov sastoji se od imena i naslova djela. Ime može sadržavati osobno ime, naziv korporativnog tijela, naziv sastanka ili naziv političko-teritorijalne jedinice. Naslov sadrži naslov po kojem se jedinica ili nakladnička cjelina identificira pri katalogizaciji. To se osobito koristi za klasična djela koja su objavljivana pod različitim naslovima. Primjer odrednice ime/naslov:

100	1#	‡a	Dostoyevsky, Fyodor, #d 1821-1881. ‡t Crime and punishment.
-----	----	----	--

Odrednica jedinstveni stvarni naslov sastoji se od naslova koji nije vezan uz određenog autora. Poznati je primjer:

130	#0	‡a	Bible. #1 Latin. #s Vulgate
-----	----	----	-----------------------------

Predmetna odrednica može biti jedan pojam, izraz ili grupa pojmova. Oznaka polja za predmet temelji se na prvom pojmu ili izrazu iz naslova – opći pojam, žanr/oblik, geografski naziv, vremenska oznaka, osobno ime, naziv korporativnog tijela, naziv sastanka ili naslov. Ostali pojmovi odrednice nalaze se u određenim potpoljima koji se nazivaju dodatne oznake.

100	1#	‡a	Shakespeare, William, #d 1564-1616 ‡x Criticism and interpretation ‡x History ‡y 18th century
150	##	‡a	Books and reading ‡z Argentina

Uputnice i uputni sustav

Pregledni zapisi MARC 21 sadrže dvije vrste uputnica koje korisnika vode ili od neusvojene do usvojene odrednice (one se nazivaju opće uputnice „vidi“ i za njih se koriste oznake polja 4XX), ili korisnika vode od jedne prema drugoj usvojenoj odrednici (one se nazivaju unakrsne uputnice „vidi i“ i za njih se koriste oznake polja 5XX). Međutim, uputnice nisu u cijelosti navedene u preglednim zapisima. Umjesto toga, u preglednom se zapisu nalaze neusvojeni oblici i srodne odrednice koji upućuju na usvojeni oblik. Uputni sustav za uputnice omogućuje jasan i točan prikaz preglednih podataka u katalogu, a te podatke korisnici vide u obliku prilagođenom njihovim potrebama. Sustav tada može izraditi prikaze uputnica koji kombiniraju podatke iz polja uputnica s podacima iz polja odrednice 1XX nekog zapisa.

<i>Podatci u preglednom zapisu:</i>			
100	1#	‡a	Twain, Mark, #d 1835-1910 <i>[normirana odrednica]</i>
400	1#	‡a	Conte, Louis de, #d 1835-1910 <i>[opća uputnica]</i>
500	1#	‡a	Clemens, Samuel Langhorne, #d 1835-1910 <i>[unakrsna uputnica]</i>

<i>Prikaz dobiven iz gornjeg zapisa:</i>			
Twain, Mark, 1835-1910			
<i>Vidi i</i> Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910			
Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910			
<i>Vidi i</i> Twain, Mark, 1835-1910			
Conte, Louis de, 1835-1910			
<i>Vidi</i> Twain, Mark, 1835-1910			

Napomene

MARC 21 pregledni zapis može sadržavati napomene. One mogu biti namijenjene za prikaz u javno dostupnom katalogu ili samo za knjižničare koji zapise koriste u radu.

```
670 ## #a Phone call to National
      Register of Historic
      Places
      [Napomena za
       katalogizatora]

680 ## #i Kirurški zahvat koji se
      izvodi ambulantno. Može
      se izvoditi u bolnici
      ili u manjoj kirurškoj
      ordinaciji.
      [Napomena za
       korisnike kataloga]
```

2. Struktura preglednog zapisa

Slično bibliografskim zapisima MARC 21, i MARC 21 pregledni zapisi sastoje se od tri elementa: uvodnog polja, direktorija i promjenjivih polja.

Uvodno polje (Leader) sadrži podatke potrebne za obradu zapisa. Elementi podataka sadrže brojeve ili kodirane vrijednosti te se određuju po promjenjivom mjestu znaka. Uvodno polje je prvo polje MARC 21 preglednog zapisa i sadrži 24 znaka. Većina podataka iz uvodnog polja namijenjena je za računalnu upotrebu pri čitanja i obradi zapisa i određuje se računalno. Vidjeti Deseti dio za više informacija o uvodnom polju.

Direktorij se sastoji od niza jedinica koje sadrže oznaku polja, duljinu i početni položaj svakog promjenjivog polja unutar zapisa. Svaka jedinica u direktoriju sadrži 12 znakova. Direktorij se uvijek određuje računalno. Za opširnija objašnjenja o direktoriju vidjeti Dvanaesti dio.

Promjenjiva polja označavaju se troznamenkastom oznakom polja koja se nalazi u jedinici direktorija za to polje. Svako polje završava znakom završetka polja. Sedmi dio opisuje najčešća promjenjiva polja.

Važno je napomenuti da postoje dvije vrste promjenjivih polja. Promjenjiva *kontrolna* polja su 00X polja. Premda se ova polja u direktoriju označuju oznakom polja, ona ne sadrže mjesta za indikatore ili oznake potpolja. Umjesto toga, mogu sadržavati ili jedan element podataka ili niz elemenata podataka nepromjenjive duljine koji se identificiraju po promjenjivom položaju znakova. Na primjer, polje 008 naziva se *elementi podataka nepromjenjive duljine* ili *kodovi nepromjenjivog polja*. 40 znakova koji se u njemu koriste sadrže važne podatke, ali u

skraćenom obliku. Ti se podatci često koriste za identifikaciju i ponovno pronalaženje zapisa koji odgovaraju određenim kriterijima. U Jedanaestom dijelu opširnije se raspravlja o polju 008. Slijedi primjer 008 promjenjivog kontrolnog polja:

```
008 860107in#acannaaan#####sa#ana#####u
```

Za razliku od kontrolnog polja 008, *promjenjiva polja podataka* sadrže dva mjesta za indikatore, koja se nalaze na početku svakog polja te dvoznamenkastu oznaku potpolja ispred svakog elementa podatka koji se nalazi unutar polja.

```
100 1# #a Cameron, Simon, #d 1799-1889
```

Polja promjenjivih podataka grupiraju se u blokove, prema početnom znaku oznake polja, koja određuje funkciju podataka unutar polja. Vrsta podatka u polju određuje se prema ostatku oznake polja. Blokovi su sljedeći:

0XX	Standardni brojevi, klasifikacijske oznake, kodovi
1XX	Odrednice (usvojene i neusvojene)
2XX	Tekstualna napomena za opće uputnice (<i>vidi</i> uputnice)
3XX	Tekstualna napomena za unakrsne uputnice (<i>vidi i</i> uputnice)
4XX	Opće uputnice (<i>vidi</i> uputnice)
5XX	Unakrsne uputnice (<i>vidi i</i> uputnice)
6XX	Napomene
7XX	Povezane odrednice
8XX	Alternativna grafija
9XX	Rezervirano za lokalnu upotrebu

Prilikom označavanja sadržaja unutar blokova podataka 1XX, 4XX, 5XX i 7XX postoje paralele koje mogu pomoći kod određivanja vrste sadržaja u normiranim poljima. Uz neke iznimke, dva posljednja znaka oznake polja imaju sljedeća značenja:

X00	Osobno ime
X10	Naziv korporativnog tijela
X11	Naziv sastanka
X30	Jedinstveni stvarni naslov
X48	Vremenski pojam
X50	Opći pojam
X51	Geografski naziv
X55	Oblik/žanr

Kod rada s preglednim zapisima važno je upamtiti blokove 1XX, 4XX, 5XX i 7XX te mogućnost usporednog označavanja sadržaja unutar blokova. Oni nam omogućuju „predviđanje“ sadržaja polja čak i u slučaju kada nam nije poznato što se u polju točno nalazi.

PETI DIO:

RAZMJENJUJU LI SE MARC PREGLEDNI ZAPISI?

Kao što je praksa i s bibliografskim zapisima, već dugi niz godina knjižnice razmjenjuju normativne podatke. Premda knjižnice mogu održavati vlastite normativne datoteke imena i predmeta (a mnoge to i čine), mnoge su institucije uvidjele da je zajednička odgovornost održavanja normativnih datoteka isplativa te da pridonosi kvaliteti. Primjena ovog modela sprječava da knjižničari nepotrebno dupliciraju jedan te isti pregledni zapis. Program **NACO** (Name Authority Cooperative), koji je već dugo u upotrebi, također omogućuje institucijama sudjelovanje u stvaranju LCNAF normativne datoteke. Više informacija o projektu NACO može se pronaći na mrežnim stranicama: www.loc.gov/catdir/pcc/naco.html. Slična suradnja novijeg datuma je program **SACO** (Subject Authority Cooperative Program). Ovaj je program uspostavljen kako bi se knjižnicama pružilo sredstvo za slanje predmetnih odrednica i klasifikacijskih brojeva Kongresnoj knjižnici. Više informacija o projektu SACO može se naći na mrežnoj stranici: www.loc.gov/catdir/pcc/saco.html.

MARC 21 omogućuje knjižnicama sudjelovanje u ovim i drugim kooperativnim programima za katalogizaciju tako što pružaju normirana sredstva za prikaz i razmjenu normativnih podataka u strojno čitljivom obliku. Bez stabilnosti formata MARC knjižnice ne bi bile u mogućnosti na tako jednostavan način razmjenjivati normativne podatke, jer sustavi pojedinih knjižnica ne bi bili u mogućnosti komunicirati s drugim sustavima. MARC sprječava komunikacijsku zbrku pružajući tehničke specifikacije koje knjižničarima i knjižničarskim djelatnicima, svima koji rade s normativnim podatcima, omogućuje međusobnu komunikaciju. Također, MARC omogućuje proizvođačima tehničke opreme za knjižnice da svoje sustave razvijaju tako da obrađuju standardne MARC zapise.

Možda se sada pitate na koji način MARC pruža standardne tehničke specifikacije knjižnicama diljem svijeta. Kongresna knjižnica izdaje i ažurira dokument MARC 21 specifikacije za strukturu zapisa, skupove znakova i medija za razmjenu (*MARC 21*

Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media), kako bi pomogla knjižnicama i drugim ustanovama koje stvaraju ili preuzimaju MARC 21 zapise. Ovaj dokument sadrži tehničke podatke o strukturi MARC zapisa, skupovima znakova koji se koriste u MARC zapisima te formatu medija za razmjenu MARC 21 zapisa. Namijenjen je osoblju uključenom u stvaranje i održavanje sustava za razmjenu i obradu MARC zapisa.

Kongresna knjižnica djeluje kao agencija za održavanje formata MARC 21 za bibliografske i normativne podatke. U sklopu svojih obveza, Kongresna knjižnica održava MARC forum, elektroničku grupu za rasprave o formatima (marc@loc.gov), koja omogućuje široku, otvorenu raspravu predloženih promjena i drugih pitanja korisnika formata MARC 21 diljem svijeta. Kongresna knjižnica i Nacionalna knjižnica Kanade također održavaju otvorene sastanke za raspravu o promjenama formata MARC 21.

U Sjedinjenim Američkim Državama zapravo postoje dvije grupe odgovorne za reviziju promjena u specifikacijama dokumentacije o formatu MARC 21: The Machine-Readable Bibliographic Information Committee (MARBI = Strojno čitljivi bibliografski podatci) i MARC Advisory Committee (Savjetodavni odbor za MARC). MARBI je odbor Američkog knjižničarskog društva (American Library Association = ALA) i sastoji se od tri predstavnika svakog od tri funkcionalna odjela ALA-e: ALCTS (tehničke službe), LITA (automatizacije) i RUSA (referentne službe). ALA nastoji osigurati zastupljenost stručnjaka iz svih struka u MARBI-ju. Širi Savjetodavni odbor MARBI-ja sastoji se od predstavnika institucija i organizacija koje su usvojile MARC 21 i sudjeluju u njegovu razvoju, kao što su nacionalne knjižnice, bibliografska središta, skupine proizvođača i druga knjižničarska i znanstvena društva. MARBI se zajedno sa Savjetodavnim odborom za MARC sastaje na svakoj ALA konferenciji (godišnjoj i skupštini koja se održava sredinom zime). Glavna je zadaća Odbora pregled dokumenata za raspravu i prijedloga koji se podnose od ili posredstvom Kongresne knjižnice za promjene ili dopune postojećih formata MARC. Kada je potrebno, Savjetodavni odbor za MARC također razvija novu podršku za format MARC za novonastala područja. Odluke o promjenama donose se konsenzusom svih sudionika revizije, a odgovornost je prenesena na nacionalne knjižnice koje ga usvajaju, kao što je Kongresna knjižnica, Nacionalna knjižnica Kanade i Britanska knjižnica.

Kao što se može vidjeti, pojedine su knjižnice na izravnom dobitku od cjelokupnog rada na normama za format MARC 21. Bez tog knjižnice ne bi bile u mogućnosti lako i precizno razmjenjivati pregledne zapise.

ŠESTI DIO:

PITANJA KOJA SE ODOSE NA MARC PODATKE

S napredovanjem računala i tehnologije javljaju se važna pitanja o kvaliteti knjižničnih podataka i računalno utemeljenim knjižničnim sustavima. Trebali biste biti svjesni ovih pitanja i važnosti koja ona imaju za vašu knjižnicu.

A. Pitanja koja se odnose na podatke. Pri vrednovanju preglednih zapisa, trebala bi se postaviti važna pitanja kao što su: *Koja je kvaliteta MARC podataka? Koja su polja prisutna u formatu MARC 21? Temelje li se podatci na MARC zapisima Kongresne knjižnice? Ako je tako, jesu li svi podatci dostupni u tim datotekama vidljivi u zapisima? Je li nešto dodano zapisu?*

Neki knjižničari traže od različitih proizvođača normativnih podataka tiskane primjere njihovih MARC zapisa zbog usporedbe njihove cjelovitosti i usklađenosti s normama za format MARC 21.

Jasno je da će sadržaji preglednih zapisa u velikoj mjeri odrediti uspješnost napora koje knjižnica ulaže u automatiziranu normativnu kontrolu. Vrlo je važno osigurati primitak što kvalitetnijih zapisa.

B. Pitanja vezana uz programsku podršku. Sljedeća logična pitanja koja treba postaviti su: *Može li knjižnični automatizirani sustav koji vrednujemo, u potpunost iskoristiti katalogne podatke? Zadržava li sustav sve podatke i označitelje sadržaja u formatu MARC 21?*

Učitava li sustav cjeloviti zapis, bez neopravdanih ili pogrešnih ograničenja kod npr. uputnica koje će indeksirati ili duljine polja za napomene? Čak i kada datoteka sadržava izvrsne, potpune zapise, svaki će automatizirani knjižnični sustav moći koristiti samo ono što je preneseno na tvrdi disk.

Jesu li oznake polja, indikatori i oznake potpolja u formatu MARC još uvijek prisutni na zaslonima za unos podataka? Koriste li se indikatori na ispravan način? Koriste li se oznake potpolja na ispravan način? (Informacije u Osmom dijelu pomoći će u vrednovanju ispravnog korištenja označitelja sadržaja.)

Nakon što se zapisi unesu u bazu podataka, važno ih je pohraniti u preglednom formatu MARC 21. Budući će projekti možda zahtijevati

njihovo korištenje. Format MARC 21 je norma koja se primjenjuje u cijeloj struci. U trenutku kada dodatni programi postanu dostupni, mogućnost da knjižnica sudjeluje u njima može ovisiti o kvaliteti njezinih preglednih zapisa.

Sve navedeno dovodi do novog pitanja. Dopušta li sustav preuzimanje podataka ili ponovno ispisivanje zapisa na disk kako bi se koristio u drugim projektima, kao što je sudjelovanje u NACO-u? Hoće li program omogućiti njihovo zapisivanje u komunikacijskom formatu MARC?

SEDMI DIO:

ZAKLJUČAK

U ovoj ste publikaciji naučili što znači akronim MARC. Uvidjeli ste zašto je važan normirani format za identificiranje elemenata preglednih podataka. Naučili ste odrediti i identificirati tri vrste označitelja sadržaja u formatu MARC: oznake polja, oznake potpolja i indikatore. Također ste saznali koja se vrsta podataka unosi u različite blokove označitelja sadržaja te usporedno označavanje sadržaja unutar samih blokova. Najvažnije, naučili ste što je MARC 21 normativni zapis, kako se u normativne zapise unose pristupnice te razliku između predmetnih i imenskih normativnih zapisa.

Za nadopunu znanja o MARC 21 normativnim zapisima preporuča se dodatna literatura ili pohađanje online tečaja katalogizacije. Dodatna literatura navedena je u bibliografiji na 28. stranici. MARC 21 normativni zapisi mogu se u početku činiti teškim, no uz više znanja i iskustva postat će jasniji. Što se bolje upoznajete s normativnim formatom MARC 21, on postaje jednostavniji.

UPUTE ZA KORIŠTENJE FORMATA MARC 21

OSMI DIO:

PREGLED NAJČEŠĆE KORIŠTENIH PREGLEDNIH POLJA U FORMATU MARC 21

Slijedi pregled oznaka polja u formatu MARC 21 koje knjižnice najčešće koriste kod izrade preglednih zapisa. Za cjeloviti popis svih oznaka polja, indikatora i oznaka potpolja u formatu MARC 21, vidjeti dokument *MARC Format for Authority Data*.

Tumačenje pojmova:

Oznake polja – Iza oznake polja (troznamenasti broj) dolazi naziv polja koje ona označava. U ovome sažetku i u dokumentu *MARC 21 Format for Authority Data*, oznaka polja označava se kao *ponovljivo* (P), ako se ona može pojaviti više od jedan put u jednom preglednom zapisu. Ako se oznaka polja može koristiti samo jedan put, označava se kao *nije ponovljivo* (NP). Na primjer, zapis mora imati samo jednu usvojenu odrednicu (polja 1XX), međutim, može imati nekoliko općih uputnica (polja 4XX).

Indikatori – Uporaba indikatora objašnjena je u poljima u kojima se oni koriste. Indikatori su jednoznamenasti brojevi. Počevši s poljem 010 (Kontrolni broj Kongresne knjižnice), u svakom polju, iza oznake polja, nalaze se dva mjesta, za prvi i za drugi indikator. Međutim, indikatori nisu određeni u svim poljima. Moguće je da se koristi drugi indikator, a da prvi indikator nije određen (ili obrnuto). Kada indikator nije određen, prazno mjesto označava se znakom # (prazno mjesto).

Oznake potpolja – Svi se podatci u jednom polju (počevši s poljem 010) dijele u potpolja. Svakom potpolju prethode odjelitelj i oznaka potpolja. Ovdje su navedene oznake potpolja koje se najčešće koriste sa svakom oznakom polja. Svako oznaci potpolja prethodi znak ‡, koji označava odjelitelja. Naziv potpolja slijedi nakon oznake. Općenito, svako bi polje trebalo sadržavati potpolje „a” (‡a). Neka su potpolja ponovljiva, dok su druga neponovljiva. U ovom je pregledu naznačeno koje je potpolje ponovljivo, a koje nije ponovljivo.

Primjeri: Primjeri slijede nakon objašnjenja svakog polja. Zbog preglednosti, jedan je razmak umetnut između oznake polja i prvog indikatora, jedan je razmak umetnut između drugog indikatora i prvog odjelitelja i oznake potpolja, i jedan je razmak umetnut između odjelitelja i oznake potpolja i podataka koji se navode u potpolju.

010 Kontrolni broj Kongresne knjižnice (LCCN) (NP, ili: nije ponovljivo)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolje koje se najčešće koristi:*

‡a Kontrolni broj Kongresne knjižnice (NP)

Primjer: 010 ## ‡a n##84214414#

040 Kataložno središte (NP)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

‡a Izvorno kataložno središte (NP)
‡c Kataložno središte koje prenosi zapis
u računalni medij (NP)
‡d Kataložno središte koje mijenja zapis
(P)

Primjer: 040 ## ‡a DLC
‡c DLC
‡d Nc

100 Odrednica – Osobno ime (NP)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa
unosa za osobno ime

0 Ime
1 Prezime (najčešći oblik)
3 Obiteljsko ime

*Drugi indikator nije određen.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

‡a Osobno ime (NP)
‡b Numeracija (NP)
‡c Titule i druge riječi pridružene
imenu (P)
‡t Naslov (NP)

- ‡d Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja) (NP)
- ‡q Puni oblik imena (NP)

- ‡c Mjesto sastanka (NP)
- ‡d Datum sastanka (NP)
- ‡t Naslov (NP)

Primjer: 100 0# ‡a Gustaf
‡b V,
‡c King of Sweden,
‡d 1858-1950.

Primjer: 111 2# ‡a Symposium
International
"Manuel Pedroso"
In Memoriam
‡d (1976 :
‡c Guanajuato, Mexico)

110 Odrednica – Naziv korporativnog tijela (NP)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za naziv korporativnog tijela

- 0 Premetnuti oblik
- 1 Pravni naziv
- 2 Izravni redoslijed

Drugi indikator nije određen.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Naziv korporativnog tijela ili pravni naziv kao prvi element unosa (NP)
- ‡b Podređena jedinica (P)
- ‡c Mjesto sastanka (NP)
- ‡d Datum sastanka ili potpisivanja sporazuma
- ‡t Naslov (NP)

Primjer: 110 2# ‡a Association for
Childhood
Education
International.
‡b Summer Seminar
‡d (1980 :
‡c Taipei, Taiwan)

130 Odrednica – Jedinstveni stvarni naslov (NP)

Prvi indikator nije određen.

Drugi indikator: broj znakova koji se isključuju iz abecednog redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Jedinstveni stvarni naslov (NP)
- ‡f Datum djela (NP)
- ‡l Jezik djela (NP)
- ‡p Naziv poglavlja/odlomka djela (NP)
- ‡s Inačica (NP)

Primjer: 130 #0 ‡a Bible.
‡p O.T.
‡p Five Scrolls.
‡l Hebrew.
‡s Biblioteca apostolica
Vaticana.

111 Odrednica – Naziv sastanka (NP)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za naziv sastanka

- 0 Premetnuti oblik
- 1 Pravni naziv
- 2 Izravni redoslijed

Drugi indikator nije određen.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Naziv sastanka ili pravni naziv kao prvi element unosa (NP)

150 Odrednica – Opći pojam (NP)

Indikatori nisu određeni.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Opći pojam (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 150 ## †a Painting, Chinese
†y Sung-Yüan dynasties,
960-1368
†x Societies, etc.

151 Odrednica – Geografski naziv (NP)

Indikatori nisu određeni.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- †a Geografski naziv (NP)
- †v Dodatna oznaka za oblik (P)
- †x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- †y Dodatna vremenska oznaka (P)
- †z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 151 ## †a United States
†x Foreign relations
†y 1993-
†v Periodicals

155 Odrednica – Naziv žanra/oblika (NP)

Indikatori nisu određeni.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- †a Naziv žanra/oblika (NP)
- †v Dodatna oznaka za oblik (P)
- †x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- †y Dodatna vremenska oznaka (P)
- †z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 155 ## †a Hymnals
†z Massachusetts
†y 18th century

400 Opća uputnica – Osobno ime (P)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za osobno ime

- 0 Ime
- 1 Prezime (najčešći oblik)
- 3 Obiteljsko ime

Drugi indikator nije određen.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- †a Osobno ime (NP)
- †b Numeracija (NP)
- †c Titule i druge riječi pridružene imenu (P)

- †d Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja) (NP)
- †q Puni oblik imena (NP)
- †t Naslov (NP)

Primjer: 400 1# †a Singh, Bhagat,
†d 1921-

410 Opća uputnica – Naziv korporativnog tijela (P)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za naziv korporativnog tijela

- 0 Premetnuti oblik
- 1 Pravni naziv
- 2 Izravni redoslijed

Drugi indikator nije određen.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- †a Naziv korporativnog tijela ili pravni naziv kao prvi element unosa (NP)
- †b Podređena jedinica (P)
- †d Datum sastanka ili potpisivanja sporazuma
- †t Naslov (NP)

Primjer: 410 1# †a Honduras
†b Estudios Territoriales,
Oficina de

411 Opća uputnica – Naziv sastanka (P)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za naziv sastanka

- 0 Premetnuti oblik
- 1 Pravni naziv
- 2 Izravni redoslijed

Drugi indikator nije određen.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- †a Naziv sastanka ili pravni naziv kao prvi element unosa (NP)
- †c Mjesto sastanka (NP)

- ‡d Datum sastanka (NP)
- ‡t Naslov (NP)

Primjer: 411 2# ‡a Jakob-Stainer-Symposium
‡d (1983 :
‡c Innsbruck, Austria)

430 Opća uputnica – Jedinствени stvarni naslov (P)

Prvi indikator nije određen.
Drugi indikator: broj znakova koji se isključuju iz abecednog redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Jedinствени stvarni naslov (NP)
- ‡f Datum djela (NP)
- ‡l Jezik djela (NP)
- ‡p Naziv poglavlja/odlomka djela (NP)
- ‡s Inačica (NP)

Primjer: 430 #0 ‡a Chronicles of Narnia
(Collier Books (Firm))

450 Opća uputnica – Opći pojam (P)

Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Opći pojam (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 450 ## ‡a Music
‡y 15th century
‡x Theory

451 Opća uputnica – Geografski naziv (P)

Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Geografski naziv (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 451 ## ‡a West Washington
(D.C.)
‡v Maps

455 Opća uputnica – Naziv žanra/oblika (P)

Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Naziv žanra/oblika (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 455 ## ‡a Sci-fi

500 Unakrsna uputnica – Osobno ime (P)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za osobno ime

- 0 Ime
- 1 Prezime (najčešći oblik)
- 3 Obiteljsko ime

Drugi indikator nije određen.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Osobno ime (NP)
- ‡b Numeracija (NP)
- ‡c Titule i druge riječi pridružene imenu (P)
- ‡d Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja) (NP)
- ‡q Puni oblik imena (NP)
- ‡t Naslov (NP)

Primjer: 500 1# ‡a Fauré, Gabriel,
‡d 1845-1924.

510 Unakrsna uputnica – Naziv korporativnog tijela (P)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za naziv korporativnog tijela

0	Premetnuti oblik
1	Pravni naziv
2	Izravni redosljed

Drugi indikator nije određen.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Naziv korporativnog tijela ili pravni naziv kao prvi element unosa (NP)
- ‡b Podređena jedinica (P)
- ‡d Datum sastanka ili potpisivanja sporazuma
- ‡t Naslov (NP)

Primjer: 510 2# ‡a Missouri.
‡b State Highway Patrol.
‡b Criminal Records Section

511 Unakrsna uputnica – Naziv sastanka (P)

Prvi indikator: Vrsta prvog elementa unosa za naziv sastanka

0	Premetnuti oblik
1	Pravni naziv
2	Izravni redosljed

Drugi indikator nije određen.
Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Naziv sastanka ili pravni naziv kao prvi element unosa (NP)
- ‡c Mjesto sastanka (NP)
- ‡d Datum sastanka (NP)
- ‡t Naslov (NP)

Primjer: 511 2# ‡a International Drip/Trickle Irrigation Congress

530 Unakrsna uputnica – Jedinствeni stvarni naslov (P)

Prvi indikator nije određen.
Drugi indikator: broj znakova koji se isključuju iz abecednog

redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Jedinствeni stvarni naslov (NP)
- ‡f Datum djela (NP)
- ‡l Jezik djela (NP)
- ‡p Naziv poglavlja/odlomka djela (NP)
- ‡s Inačica (NP)

Primjer: 530 #0 ‡a Dead Sea scrolls

550 Unakrsna uputnica – Opći pojam (P)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

- ‡a Opći pojam (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 550 ## ‡a Indians of North
America
‡x Wars
‡y 1862-1865

551 Unakrsna uputnica - Geografski naziv (P)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

- ‡a Geografski naziv (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 551 ## ‡a Belgrano (Buenos
Aires, Argentina)

555 Unakrsna uputnica – Naziv žanra/oblika (P)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

- ‡a Naziv žanra/oblika (NP)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)

Primjer: 555 ## ‡a 3-D films

670 Pronađeni izvor podataka (P)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

- ‡a Izvor citata (NP)
- ‡b Pronađeni podatak (P)

Primjer: 670 ## ‡a His Ireland, 1974.
‡b t.p. (Howard Smith)

680 Opća napomena za korisnike (P)

*Indikatori nisu određeni.
Potpolja koja se najčešće koriste:*

- ‡a Odrednica ili dodatna oznaka (P)
- ‡i Tekst napomene (P)

Primjer: 680 ## ‡i Here are entered
works on methane as a
combustible gas
formed in coal mines.
Works on methane
present in a stratum of
coal are entered under
‡a Coalbed methane.

DEVETI DIO:

POPIS DRUGIH POLJA KOJA SE ČESTO SUSREĆU U MARC 21 PREGLEDNIM ZAPISIMA

001	Kontrolni broj
003	Identifikator kontrolnog broja
005	Datum i vrijeme posljednje izmjene
008	Elementi podataka nepromjenljive duljine (vidjeti Jedanaesti dio)
035	Kontrolni broj sustava
053	Klasifikacija Kongresne knjižnice
083	Deweyjeva decimalna klasifikacija

Pregledni zapisi za nakladničke cjeline često sadrže sljedeća polja:

640	Datumi izdavanja nakladničke cjeline i/ili brojučani podatak
641	Posebности numeriranja nakladničke cjeline
642	Primjer numeriranja nakladničke cjeline
643	Mjesto izdavanja i nakladnik/izdavač nakladničke cjeline
644	Uobičajeni način analize nakladničke cjeline
645	Uobičajeni način povezivanja nakladničke cjeline
646	Uobičajeni način klasificiranja za nakladničke cjeline

Pregledni zapisi ponekad sadrže sljedeća polja za uputnice:

663	Tekstualna napomena za unakrsne uputnice - Ime
664	Tekstualna napomena za opće uputnice - Ime
665	Uputnica o povijesnim podacima odrednice
666	Opća objasnidbena uputnica - Ime

DESETI DIO:

UVODNO POLJE

U uvodnom polju postoje 24 mjesta, koja su označena od 00 do 23. Za detaljnije objašnjenje vidjeti *MARC 21 Format for Authority Data*.

00-04 Duljina zapisa (određuje se računalno za svaki zapis)

05 Stanje zapisa

a = promjena na višu razinu kodiranja
c = ispravljen ili promijenjen
d = izbrisan
n = nov
o = zastarjeli
s = izbrisan, podijeljen na dvije ili više odrednica
x = izbrisan, odrednica zamijenjena drugom odrednicom

06 Vrsta zapisa

z = normativni podatak (svi pregledni zapisi imaju kod "z" u uvodnom polju/06)

07-08 Neodređeno mjesto znakova (uvijek "##")

09 Kodna shema

= MARC-8
a = UCS/Unicode

10 Broj indikatora (uvijek "2")

11 Broj oznake potpolja (uvijek "2")

12-16 Osnovna adresa podataka (određuje se računalno za svaki zapis)

17 Kod potpunosti zapisa

n = potpuni pregledni zapis
o = nepotpuni pregledni zapis

18-19 Neodređeno mjesto znakova (uvijek "##")

20 Duljina dijela 'duljina polja' (uvijek "4")

21 Duljina dijela 'mjesto početnog znaka' (uvijek "5")

22 Duljina dijela definiranog implementacijom (uvijek "0")

23 Nije određeno (uvijek "0")

Primjer uvodnog polja:

LDR 00677nz###2200145n##4500

JEDANAESTI DIO:

POLJE 008

Polje 008 koristi se za elemente podataka nepromjenjive duljine. U polju 008 ima 40 mjesta za znakove, koja su označena od 00 do 39. Neodređena mjesta moraju sadržavati ili znak za prazninu (#) ili znak za popunjavanje (|). Treba upamtiti da, poput svih drugih **promjenjivih kontrolnih polja**, polje 008 nema indikatore ili oznake potpolja. Za potpunije objašnjenje vidjeti *Marc 21 Format for Authority Data*.

00-05 Datum unosa u datoteku (GGMMDD,
G=godina, M=mjesec, D=dan)

06 Izravna ili neizravna geografska potpodjela

= ne dijeli geografski
d = geografska potpodjela – izravno
i = geografska potpodjela – neizravno
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja

07 Shema transliteracije

a = međunarodna norma
b = nacionalna norma
c = norma nacionalnog knjižničarskog društva
d = norma nacionalne knjižnice ili bibliografskog središta
e = lokalna norma
f = norma kojoj se ne zna porijeklo
g = prihvaćena transliteracija ili prihvaćen oblik naziva na jeziku kataložnog središta
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja

08 Jezik katalogizacije

= nema dostupne informacije
b = engleski ili francuski
e = samo engleski
f = samo francuski
| = bez kodiranja

09 Vrsta zapisa (Kao i kôd 'z' u uvodnom polju/06 (Vrsta zapisa, Pregledni zapis)

polje 008/09 određuje sedam vrsta preglednih zapisa)
a = normirana/usvojena odrednica (kôd a identificira najčešću vrstu preglednih zapisa)
b = objasnidbena uputnica
c = opća uputnica
d = dodatna oznaka
e = indikator fasete
f = usvojena odrednica i dodatna oznaka
g = uputnica i dodatna oznaka

10 Kataložna pravila

a = ranija pravila
b = AACR 1
c = AACR 2
d = AACR 2 (odrednica nije oblikovana prema AACR 2, ali se vodilo računa da bude sukladna pravilima)
z = ostalo
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja

11 Sustav predmetnih odrednica/tezaurus

a = Library of Congress Subject Headings
b = LC subject headings for children's literature
c = Medical Subject Headings
d = National Agricultural Library subject authority file
k = Canadian Subject Headings
n = nije primjenjivo
r = Art and Architecture Thesaurus
s = Sears List of Subject Headings
v = Répertoire de vedettes-matière
z = ostalo
| = bez kodiranja

12 Vrste nakladničkih cjelina

a = monografska nakladnička cjelina
b = višedjelni naslovi
c = nakladnička cjelina koja se ne vodi kao nakladnička cjelina
n = nije primjenjivo
z = ostalo
| = bez kodiranja

13 Numerirane i nenumerirane nakladničke cjeline

a = numerirane
b = nenumerirane
c = numeracija se mijenja
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja

14 Odrednica kao element unosa – ime, glavna ili sporedna kataložna jedinica

- a = primjenjivo
b = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 15 Odrednica kao element unosa – predmetna odrednica, sporedna kataložna jedinica**
a = primjenjivo
b = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 16 Odrednica kao element unosa – nakladnička cjelina, sporedna kataložna jdnica**
a = primjenjivo
b = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 17 Vrste dodatnih predmetnih oznaka**
a = dodatna oznaka za opći pojam
b = dodatna oznaka za oblik
c = vremenska dodatna oznaka
d = dodatna geografska oznaka
e = dodatna oznaka za jezik
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 18-27 Neodređeno mjesto znakova**
= neodređeno
| = bez kodiranja
- 28 Vrsta upravne djelatnosti**
= nevladina druga
a = autonomna ili poluautonomna sastavnica
c = međumjesna
f = federalna/nacionalna
i = međunarodna, međuvladina
l = lokalna
m = međudržavna
o = neodređena vrsta
s = državna, pokrajinska itd. uprava
u = nepoznato
z = ostalo
| = bez kodiranja
- 29 Provjera uputnica**
a = uputnica je u skladu s odrednicom
b = uputnica nije nužno u skladu s odrednicom
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 30 Neodređeno mjesto znakova**
= neodređeno
| = bez kodiranja
- 31 Uređivanje zapisa u postupku**
a = zapis se može koristiti
b = zapis se uređuje
| = bez kodiranja
- 32 Osobno ime koje se ne može razlikovati**
a = osobno ime koje se razlikuje
b = osobno ime koje se ne razlikuje
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 33 Stupanj završenosti zapisa**
a = potpun
b = predzapis
c = privremen
d = početni/preliminarni
n = nije primjenjivo
| = bez kodiranja
- 34-37 Neodređeno mjesto znakova**
= neodređeno
| = bez kodiranja
- 38 Izmijenjen zapis**
a = nije izmijenjen
b = skraćen
x = znakovi koji nedostaju
| = bez kodiranja
- 39 Kataložno središte**
= nacionalno kataložno središte
c = program kooperativne katalogizacije
d = ostalo
u = nepoznato
| = bez kodiranja

Primjer polja 008:

008 860107in#acannaan#####sa#ana#####u
--

DVANAESTI DIO:

PRIMJERI ZAPISA

Primjeri preglednih zapisa u ovoj publikaciji izrađeni su po uzoru na zapise Normativne datoteke imena Kongresne knjižnice (Library of Congress Name Authority File = LCNAF). Neki su podaci u manjoj mjeri promijenjeni kako bi se bolje prikazala polja opisana u ovoj publikaciji. Primjeri su najprije navedeni u obliku prikaza s oznakama polja, koji se koristi na većini zaslona za obradu podataka u knjižničnim sustavima. Također su prikazani u formatiranom obliku, koji mogu koristiti korisnici knjižnica i knjižničari. Više primjera preglednih zapisa formata MARC 21 može se pronaći u *MARC 21 Format for Authority Data* ili na mrežnim stranicama: www.loc.gov/marc/authority/examples.html.

MARC 21 komunikacijski format: Niže

prikazan blok podataka je ono što programer vidi kada pregledava sadržaje MARC datoteke. Oznake polja ne pojavljuju se ispred polja, ali direktorij podataka govori koje oznake polja treba koristiti i gdje počinje svako polje (drugim riječima, kamo pripada svaka oznaka polja).

Razbijanje koda ili tumačenje direktorija:

Obično samo programer i računalo dolaze u kontakt sa zapisom u MARC 21 komunikacijskom formatu. No, zanimljivo je razumjeti kako radi direktorij.

Prva 24 mjesta čine uvodno polje. U ovome primjeru uvodno polje zauzima približno 1/3 znakova prvog reda i završava sa "4500". Neposredno nakon uvodnog polja počinje direktorij. Oznake polja u ovom su primjeru podcrtane. Direktorij svake zasebne oznake polja dug je 12 znakova. Prva oznaka polja je 001. Četiri mjesta koja slijede nakon svake oznake polja prikazuju duljinu polja. Podatak u polju 001 (kontrolni broj) u ovome zapisu dug je 8 znakova. Sljedećih 5 mjesta označuju

početak ovoga polja unutar niza podataka koji slijede direktorij. Polje 001 počinje na mjestu 00000 (prvo mjesto je mjesto 0). Sljedeća je oznaka polja 005 koja je duga 17 znakova i počinje na 8. mjestu (duljina prethodnog mjesta - 8 - dodana na početno mjesto - 00000 - iznosi 8). Sljedeća je oznaka polja 008. Duga je 41 znak i započinje na 25. mjestu (8 + 17 = 25).

Ovaj nam direktorij kazuje:

Oznaka potpolja	Duljina	Počinje na
001	0008	00000
005	0017	00008
008	0041	00025
010	0031	00066
035	0023	00097
040	0013	00120

Oznaka potpolja	Duljina	Počinje na
053	0015	00133
100	0032	00148
400	0040	00180
400	0034	00220
670	0033	00254
670	0092	00287

Znakovi za kraj polja (označeni kao ^ u ovom primjeru) označavaju kraj direktorija i kraj svakog polja koje slijedi. Treba uzeti u obzir da je zbroj 2. i 3. stupca u svakom redu jednak broju u 3. stupcu sljedećeg reda. Početna točka polja zbrojena s njezinom dužinom jednaka je početnoj točki sljedećeg polja.

Ovo se može potvrditi prebrojavanjem mjesta znakova unutar podataka, uzimajući u obzir zbrajanje praznina i znakova za kraj polja (^). (Dva su mjesta uvijek rezervirana za indikatore na početku polja). Znakom za kraj zapisa (označenom kao ⇔ u ovome primjeru) završava svaki pregledni zapis.

```
00559cz###2200169n##4500001008000000050017000080080041000250100031000660350
0230009704000130012005300150013310000320014840000400018040000340022067000330
0254670009200287^3284961^20011122072419.0^79043n|#acannaabn#####|a#aa
a#####^##+an##79041870##+zn##86057158#^##+a(OcoLC)oca00275319^##+aDLC+
cDLC^#0+aPR6045.072^1#+aWoolf, Virginia, +d1882-1941^1#+aWoolf, Virginia Stephen,
+d1882-1941^1#+aStephen, Virginia, +d1882-1941^##+aHer The voyage out ... 1915.
^##+aNUCMC files+b(Woolf, Virginia, 1882-1941; Woolf, Virginia Stephen; b. Virginia Stephen)
^⇔
```

2. Prikaz preglednog zapisa

Kada bi knjižničar učitao zapis formata MARC 21 u knjižnični automatizirani sustav, zaslon za unos podataka vjerojatno bi izgledao poput ovog u primjeru. Deskriptori u lijevom stupcu ne pohranjuju se u MARC zapisima. Oni su dio prikaza zaslona u programu računalne podrške. Većina je sustava izrađena na način da se zapisi mogu uređivati tako da im se dodaju dodatna polja koja sadrže lokalne podatke.

Prikaz s oznakama polja: Većinu zaslona za uređivanje podataka nazivamo "prikazi s oznakama polja" jer prikazuju oznake polja u formatu MARC 21, umetnute na mjesta kamo pripadaju, kao što je propisano direktorijem. Računalni su programi napisani kako bi dodjeljivali oznake poljima.

Zapis za usvojenu odrednicu – Osobno ime

Prikaz s oznakama polja

Uvodno polje	00758cz###2200217n##4500
Kontrolni broj	001 3284961
Posljednja izmjena	005 20011122072419.0
Nepromjenjivi podatci	008 790430n #acannaabn##### a###
LCCN	010 ## †a n##79041870# †z n##86057158#
Kontrolni broj sustava	035 ## †a (OCoLC)oca00275319
Kataložno središte	040 ## †a DLC ## †c DLC
Klasifikacijski broj	053 #0 †a PR6045.O72
Usvojena odrednica	100 1# †a Woolf, Virginia, †d 1882-1941
Opća uputnica	400 1# †a Woolf, Virginia Stephen, †d 1882-1941
Opća uputnica	400 1# †a Stephen, Virginia, †d 1882-1941
Pronađeni izvor podataka	670 ## †a Her The voyage out ... 1915.
Pronađeni izvor podataka	670 ## †a NUCMC files †b (Woolf, Virginia, 1882-1941; Woolf, Virginia Stephen; b. Virginia Stephen)

Formatirani prikaz

Woolf, Virginia, 1882-1941
 Stephen, Virginia, 1882-1941
Vidi Woolf, Virginia, 1882-1941
 Woolf, Virginia Stephen, 1882-1941
Vidi Woolf, Virginia, 1882-1941

Zapis za usvojenu odrednicu – Naziv korporativnog tijela

Prikaz s oznakama polja

Uvodno polje	01487cz###2200241#4500		
Kontrolni broj	001		6634381
Identifikator kontrolnog br.	003		DLC
Posljednja izmjena	005		20010924094922.0
Nepromjenjivi podatci	008		880506n #acannaab ##### a#ana#### #
LCCN	010	##	‡a n##87907845# ‡z n##86057158#
Kataložno središte	040	##	‡a DLC ## ‡c DLC
Usvojena odrednica	110	20	‡a Louisville and Nashville Railroad Company.
Opća uputnica	410	20	‡a Louisville & Nashville
Opća uputnica	410	2#	‡a L. & N.R.R.
Unakrsna uputnica	510	20	‡a Nashville, Chattanooga, and St. Louis Railway
Unakrsna uputnica	510	20	‡a St. Louis and Southeastern Railway Company
Pronađeni izvor podataka	670	##	‡a Dolzall, G.W. Monon, c1987 : ‡b p. 171 (Louisville & Nashville)

Formatirani prikazi:

Louisville and Nashville Railroad Company
Vidi i Nashville, Chattanooga, and St. Louis Railway
 Louisville and Nashville Railroad Company
Vidi i St. Louis and Southeastern Railway Company
 Louisville & Nashville
Vidi Louisville and Nashville Railroad Company
 L. & N.R.R.
Vidi Louisville and Nashville Railroad Company

Zapis za usvojenu odrednicu – Jedinствeni stvarni naslov

Prikaz s oznakama polja

Uvodno polje	00330cz###2200145n##4500		
Kontrolni broj	001		955113
Posljednja izmjena	005		20010216174752.0
Nepromjenjivi podatci	008		790328n #acannaab##### a#ana#####
LCCN	010	##	‡a n##79018834#
Kataložno središte	040	##	‡a DLC
Usvojena odrednica	130	#0	‡a Beowulf
Opća uputnica	430	#0	‡a Bjowulf

Formatirani prikazi:

Beowulf
 Bjowulf
Vidi Beowulf

Zapis za predmetnu odrednicu

Prikaz s oznakama polja

Uvodno polje	01984cz###2200505n##4500		
Kontrolni broj	001		4673463
Posljednja izmjena	005		20000324235934.0
Nepromjenjivi podatci	008	860211i	#anannbavn##### a#ana#####
LCCN	010	##	‡a sh#85020914#
Kataložno središte	040	##	‡a DLC
			‡c DLC
			‡d DLC
Usvojena odrednica	150	##	‡a Online library catalogs
Opća uputnica	450	##	‡a Catalogs, On-line
Opća uputnica	450	##	‡a Library online catalogs
Opća uputnica	450	##	‡a On-line catalogs (Libraries)
Opća uputnica	450	##	‡a Online catalogs
Opća uputnica	450	##	‡a Online public access catalogs (Libraries)
Opća uputnica	450	##	‡a OPACs (Libraries)
Unakrsna uputnica	550	##	‡a Library catalogs
Unakrsna uputnica	550	##	‡a Online information services
Pronađeni izvor podataka	670	##	‡a Library lit., 1990
			‡b (online catalogs)
Pronađeni izvor podataka	670	##	‡a ALA gloss.
			‡b (online catalogs; online public access catalogs (OPACs))

Formatirani prikazi:

Online library catalogs	On-line catalogs (Libraries)
<i>Vidi i</i> Library catalogs	<i>Vidi</i> Online library catalogs
Online information services	Online information services
Catalogs, On-line	<i>Vidi i</i> Online library catalogs
<i>Vidi</i> Online library catalogs	Online public access catalogs (Libraries)
Library catalogs	<i>Vidi</i> Online library catalogs
<i>Vidi i</i> Online library catalogs	OPACs
Library online catalogs	<i>Vidi</i> Online library catalogs
<i>Vidi</i> Online library catalogs	
Online catalogs	
<i>Vidi</i> Online library catalogs	

ODABRANA BIBLIOGRAFIJA

Anglo-American Cataloguing Rules. 2nd ed., 2002 revision. Chicago: American Library Association, 2002.

Crawfor, Walt. *MARC for Library Use*. 2nd ed. Boston: G.K. Hall & Co., 1989. [U 13. poglavlju nalazi se dobar pregled preglednih zapisa]

Ferguson, Anna. *MARC/AACRT2/Authority Control Tagging: Blitz Cataloging Workbook*. Englewood, CO: Libraries Unlimited, 1998.

Maxwell, Robert L. *Maxwell's Guide to Authority Work*. Chicago: American Library Association, 2002.

Piepenburg, Scott. *MARC Authority Records Made Easy: A Simplified Guide to Creating Authority Records for Library Automation Systems*. San Jose, CA: F&W Associates, 2000.

ODABRANE PUBLIKACIJE SREDIŠNJE SLUŽBE ZA KATALOGIZACIJU KONGRESNE KNJIŽNICE

Cataloger's Desktop. Najpopularnije publikacije iz područja katalogizacije na jednom CD-ROM disku i na mreži putem pretplate.

Classification Web. *LC Classification Schedules and Subject Headings* dostupno na mreži putem pretplate.

Free-floating Subdivisions: An Alphabetical Index. Godišnjak. 1 svezak.

Library of Congress Subject Headings. Godišnjak. 5 svezaka.

MARC Content Designation priručnici za obuku.

Name and Subject Authorities. Dostupno na: <http://authorities.loc.gov>

Understanding MARC bibliographic.

MARC 21 dokumentacija

MARC Code List for Countries.

MARC Code List for Geographic Areas.

MARC Code List for Languages.

MARC Code List for Relators, Sources, Description Conventions.

MARC 21 LITE Bibliographic Format. Dostupno na: www.loc.gov/marc/

MARC 21 Concise Formats.

MARC 21 Format for Authority Data.

MARC 21 Format for Bibliographic Data.

MARC 21 Format for Classification Data.

MARC 21 Format for Community Information.

MARC 21 Format for Holdings Data.

MARC 21 Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media.

OZNAČITELJI SADRŽAJA U FORMATU MARC 21: PREGLED

Prvi dio: Dijelovi preglednog zapisa i „putokazi“. Pogledajte primjer retka iz MARC 21 zapisa (# označava prostor za prazninu). Nakon toga ispunite praznine slovima koja označavaju točan odgovor. Broj ponavljanja svakog odgovora naveden je u zagradi.

100 1# #a Woolf, Virginia, #d 1882-1941

Odgovori:

A. polje/a (3)	D. oznaka potpolja (3)
B. indikator/i (4)	E. oznake potpolja (3)
C. potpolje/a (2)	

1. Redak iz primjera predstavlja jedno _____.
2. Broj 100 je _____.
3. Jedna je praznina na mjestu drugog _____.
- 4.,5. Ono što vidimo u primjeru je jedno _____, koje se sastoji od dva _____.
6. Znakovi #a i #d dva su primjera _____.
- 7.,8. U ovom polju, drugom _____ nije pridruženo značenje. Drugim riječima, drugi _____ nije određen.
- 9.,10.,11. U MARC 21 zapisima postoje tri vrste označitelja sadržaja: _____, _____ i _____.
- 12.,13. _____ 100 označava ovo kao _____ odrednice - osobno ime.
14. Ovo se polje dijeli na dva _____: osobno ime i datum.
15. U ovom polju, #a je _____ koja određuje osobno ime.
- 16.,17. Normativna kontrola osigurava (zaokruži 2 odgovora):
 - A. Autorovo se ime uvijek unosi na isti način za svaku knjigu koju je napisao/la.
 - B. Knjižničari nadgledaju sve čitaonice.
 - C. Unakrsne uputnice pomažu korisnicima da nađu sve jedinice jednog autora ili o autoru ili o temi.
 - D. Naslov odlomka je točno napisan.

Drugi dio: Sadržaj preglednog zapisa. Uključuje normativne odrednice (ime, naslov ili predmet), pomoćne uputnice i napomene.

Za knjigu *Svjetionik*, autorice Virginie Woolf, povucite crte do točnih odgovora:

18. Woolf, Virginia, 1882-1941	A. Normativna predmetna odrednica
19. Stephen, Virginia, 1882-1941	B. Normativna imenska odrednica
20. Married people - Fiction.	C. Uputnica

Obrasci za oznake polja: Oznake polja za odrednice i uputnice slijede obrazac.

21. Ako je knjiga napisana o Hayes, Helen, pregledni zapis sadrži odrednicu 1__.
22. Ako je knjiga napisana o tvrtci Chrysler Corporation, pregledni zapis sadrži odrednicu 1__.
23. Ako je knjiga napisana o Brazilu, pregledni zapis sadrži odrednicu 1__.
24. Ako je knjiga napisana o nogometu, pregledni zapis sadrži odrednicu 1__.

Završno pitanje:

25. Za ime „Gustaf V, King of Sweden, 1858-1950“, prvi indikator oznake polja 100 trebao bi biti ____.

Odgovori

1-A; 2-E; 3-B; 4-A; 5-C; 6-D; 7-B; 8-B; 9, 10 i 11-B,D i E; 12-E; 13-A; 14-C; 15-D; 16 i 17-A i C; 18-B; 19-C; 20-A; 21-100; 22-110; 23-151; 24-150; 25-0

DODATNE PRIMJERKE ove publikacije možete naručiti u Središnjoj službi za katalogizaciju Kongresne knjižnice (Cataloging Distribution Service of the Library of Congress (CDS)). Ova je publikacija dostupna i na: www.loc.gov/marc/umb/

CDS knjižničarskoj zajednici osigurava stručne proizvode za katalogizaciju i bibliografske izvore Kongresne knjižnice.

Za primjerak Cjelovitog kataloga bibliografskih proizvoda i usluga Kongresne knjižnice (Complete Catalog of Bibliographic Products & Services) kontaktirajte:

Library of Congress
Cataloging Distribution Service
Customer Service Section
Washington, D.C. 20541-4912
U.S.A.

1-800-255-3666 (u SAD-u) * (202) 707-6100 (izvan SAD-a)
Faks: (202) 707-1334
E-pošta: cdsinfo@loc.gov
Mrežna adresa: www.loc.gov/cds